38- ÂDÂB BAHSI
1- Ebü Kasim Künyesini Takinmaktan Nehiy ve Müstehab Olan Isimlerin Beyani Babi
2- Çirkin Isimler Koymanin, Nafi' ve Benzeri Isimlerin Keraheti Babi
3- Çirkin Ismi Güzele Çevirmenin, Berra Isminin Zeynep, Cübveriye ve Benzerleriyle Degistirmenin Müstehab Olusu Babi
4- Melikül Emlak ve Melikül Mülük Adlarini Takinmanin Haram Kilinmasi Babi
5- Çocuk Dogdugu Zaman Çignem Yapilmasinin ve Çignem Yapacak Salih Bir Zata Götürülmesinin Müstehab Olusu, Dogdugu Gün Adinin Konabilmesi ve Abdullah, Ibrahim Vesair Peygamberlerin (Aleyhimüsselâm) Isimlerini Koymanin Müstehab Olusu Babi
Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler:
Bu Hadisten Su Hükümler Çikarilmistir:
6- Oglundan Baskasina: Ey Ogulcugum, Demenin Cevazi ve Bunu Latife Için Söylemenin Müstehab Olusu Babi
7- Izin Isteme Babi
8- Kim O! Denildigi Vakit Izin Isteyenin: Ben! Demesinin Keraheti Babi
9- Baskasinin Evine Bakmanin Haram Kilinmasi Babi
Bu Hadisten Su Hükümler Çikabilmistir:
10- Ansizin Görme Babi

38- ÂDÂB BAHSI

1- Ebü Kasim Künyesini Takinmaktan Nehiy ve Müstehab Olan Isimlerin Beyani Babi

1- (2131) Bana Ebû Küreyb Muhammed b. Ala' ile Ibni Ebi Ömer rivayet ettiler, (Ebû Küreyb anberanâ; Ibni Ebî Ömer haddesenâ tâbirlerini kullandilar.) Lâfiz Ibni Ebi Ömer'indir. (Dediler ki) : Bize Mervan (yâni El-Fezârî) Humeyd'den, o da Enes'den naklen rivayet etti. (Söyle demis) : Bir adam Bakî'de birine:
— Yâ Ebe'l-Kâasim! diye seslendi. Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) de ona bakarak:
— Yâ Resûlallah! dedi. Adam:
— Ben seni kastetmedim. Filâni çagirdim, dedi. Bunun üzerine Re-sûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem);
«Benim ismimi takinin ama künyemi takinmayin!» buyurdular.

2- (2132) Bana Ibrahim b. Ziyad rivayet etti. (Bu zâtm lâkabi Se-belan'dir.) (Dedi ki) : Bize Abbâs b. Abbâd, Ukeydullah b. Ömer ile kardesi Abdullah'dan naklen haber verdi. Bu hadîsi onlardan 144 senesinde dinlemis, onu Nâfi'den, o da Ibni Ömer'den naklen rivayet etmisler. Ibni Ömer (Söyle demis): Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Süphesiz ki, sizin Allah'a en sevimli gelen isimleriniz Abdullah ve Abdurrahmandir.» buyurdular.

3- (2133) Bize Osman b. Ebî Seybe ile Ishâk b. Ibrahim rivayet ettiler. (Osman : haddesena; Ishâk : ahberanâ tâbirlerini kullandilar. Dediler ki) : Bize Cerîr Mansur'dan, o da Salim brEbi'l-Ca'd'dan, o da Câbir b. Abdillah'dan naklen haber verdi. Câbir söyle demis: Bizden bîr adamin oglu dünyaya geldi de adini Muhammed koydu. Bunun üzerine kavini ona :
— Sana Resûlüllah (ScillaUahii Ale\hi ve Selleini'in ismini koymaya müsaade etmeyiz, dediler. O da çocugunu sirtina yüklenerek yola çikti ve onu Peygamber (Sallaliahü Aleyhi ve Sellemye getirerek söyle dedi:
— Yâ Resûlallah! Bir oglum dünyaya geldi de adini Muhammed koydum. Ama kavmin bana: ResûiüUah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)"in ismini koymana müsaade etmeyiz, dediler. Bunun üzerine Resûlüllah (Sailallahü Aleyhi ve Sellem);

«Benim ismimi takinin ama künyemi takinmayin. Ben ancak Kâasim'im, sizin aranizda taksim yaparim.» buyurdular.

4- (...) Bize Hennad b. Seriy rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abser Husayn'dan, o da Salim b. Ebî'l-Ca'd'dan, o da Câbir b. AbdiiIah'dan naklen rivayet etti. (Söyle demis) : Bizden bir adamin oglu dünyaya geldi de adini Miihammed koydu:
— Resûlüllah (Sallaltahü Aleyhi ve Sellem)'den emir almadikça biz sana onun künyesini takamayiz, dedik. O da giderek :
— Gerçekten bir oglum dünyaya geldi de ona Resûlüilah'in adini koydum. Ama kavmim: Peygamber (SaUaliahü Aleyhi ve Üellem 'den Izin al da Öyle diyerek onun künyesini koymama razi olmadilar. Bunun üzerine:
«Benim ismimi takin! Ama künyemi takinmayin. Ben ancak Kâa»m olarak gönderildim. Aranizda taksim yaparim.» buyurdular.

(...) Bize Rifâa b. Heysem El-Vâsifî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hâli d (yâni Tahhân) Husayn'dan bu isnadla rivayette bulundu. Ama : «Ben ancak Kâasim olarak gönderildim, aranizda taksim yaparim.» cümlesini anmadi.

5- (...) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Vekî', A'mes'den rivayet etti. H.
Bana Ebû Saîd El-Esecc dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Veki' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize A'mes Salim b. Ebî'l-Ca'd'dan, o da Câbir b. Abdillah'dan naklen rivayet etti. Câbîr söyle demis: ResûJüHah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):
«Benim ismimi takinin ama künyemi takinmayin! Çünkü ben Ebû'l-Kâasim'im, aranizda taksim yaparim.» buyurdular. Ebû Bekr'in rivayetinde «tekennev» yerine «la tektenû» ibaresi vardir.

(...) Bize Ebû Küreyb de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Muâviye, A'mes'den bu isnadla rivayette bulundu ve :
«Ben ancak taksimci kilindim. Aranizda taksim ederim.» dedi.

6- (...) Bize Muhammed b. Miisennâ ile Muhammed b. Bessâr rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Muhammed b. Ca'fer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be rivayet etti. (Dedi ki) : Katâde'yi Sâlim'den, o da Câbir b. Abdillah'dan naklen rivayet ederken dinledim.
Ensardan bir adamin bir oglu dünyaya gelmis de adini Muhammed koymak istemis ve Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Seltem)'e gelerek sormus, o da:
«Ensâr iyî etmisler... Benim ismimi koyun ama künyemi takinmayin!» buyurmuslar.

7- (...) Bize Eoû Bekr b. Ebî Sey be île Muhammet) b. Müsennâ ikisi birden Muhammed b. Ca'fer'den, o da Mansûr'dan naklen rivayet ettiler. H.
Bana Muhammed b. Amr b. Cebele rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muhammed (yâni Ibni Ca'fer) rivayet etti. H.
Bize Ibni Müsennâ dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibni Ebî Adiyy rivayet etti.
Her iki râvi Su'be'den, o da Husayn'dan naklen rivayet etmislerdir. H.
Bana BIsr b. HâlId de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muhammed (yâni Ibni Cafer) haber verdi. (Dedi ki) : Bize Su'be Süleyman'dan rivayet etti.
Bu râvilerin hepsi Salim b. Ebî Ca'd'den, o da Câbir b. Abdillah'dan, o da Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'den naklen rivayet etmislerdir. H.
Bize Ishâk b. Ibrahim EI-Hazalî ile, Ishâk b. Mansûr da rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Nadr b. Sümeyl haber verdi. (Dedi ki) : Bize Su'be, Katâde ile Mansur, Süleyman ve Husayn b. Abdirrahman'dan rivayet etti. (Demisler ki) : Biz Salim b. Ebî Ca'd'i, Câbir b. Abdillah'dan, o da Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'den

naklen hadîslerini yukarda zikrettigimiz zevat gibi rivayette bulunurken isittik. Nadr'in Su'be'den rivayet ettigi bir hadîste söyle demistir: Bu hadîste Husayn ile Süleyman ziyade ettiler. Husayn dedi ki: Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Ben ancak taksimci olarak gösterildim. Aranizda taksim yapanim.» buyurdu. Süleyman ise : «Ben ancak taksimciyim, aranizda taksim yaparim» dedi.

(...) Bize Amru'n-Nâkid ile Muhammed b. Abdillah b. Nümeyr ikisi birden Süfyan'dan rivayet ettiler. Amr dedi ki : Bize Süfyan b. Uyeyne rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibiii Munkedir rivayet etti. Kendisi Câbir b. AbdIllah'i söyle derken igitmis : Bizden bir adamin oglu dünyaya geldi de adini Kâasim koydu. Biz:
— Sana Ebû'I-Kâasim künyesini vermeyiz. Hem sana göz açtirmayiz, dedik. Bunun üzerine Peygamber (Sailaliahü Aleyhi ve Sellem)'e gelerek bunu ona anlatti, o da :
«Oglunun ismini Abdurrahman koy!» buyurdular.

(...) Bana Ümeyye b. Bistam da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yezid (yâni Ibni Zürey') rivayet etti. H.
Bana Alî b. Hucr dahi rivayet etti. (Dedi ki) ; Bize Ismail (yâni Ibni Uleyye) rivayet etti.
Her iki râvi Ravh b. Kâasmi'den, o da Muhammed b. Münkedir'den, o da Câbir'den, Ibni Uyeyne'nin hadîsi gibi rivayette bulunmuslardir. Yalniz o «Sana göz açtirmayiz» cümlesini anmamistir.

8- (2134) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe ile Amru'n-Nâkid, Züheyr b. Harb ve Ibni Nümeyr rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Süfyân b. Uyeyne, Eyyûb'dan, o da Muhammed b. Sîrîn'den naklen rivayet etti. (Demis ki) :
Ebû Hüreyre'yi sunu söylerken dinledim. Ebû'l-Kâasim (Sallallahü Aieyhi ve Sellem) :
«Benîm ismimi koyun ama künyemi takmayin!» buyurdular. Amr Ebû Hiireyre'den, dedi, «semi'tû» demedi.

9- (2135) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe ile Muhammed b. AbdIIlah b. Nünieyr, Ebû Said El-Esecc ve Muhammed b. Müsennâ El-Anezî rivayet ettiler. Lâfiz Ibni Nümeyr'indir. (Dediler ki) : Bize Ibni Idris baba-sindan, o da Simâk b. Harb'den, o da Alkame b. Vâil'den, o da Mugîre b. Su'be'den naklen rivayet etti. (Söyle demis) : Necrâna geldigim vakit bana sordular, dediler ki:
— Sîz Ebû Harun'un kiz kardesi diye okuyorsunuz. Halbuki Musa, Isa'dan su ve su kadar sene öncedir! Resûlüllah (SaUaliahü Aleyhi ve Sellem) in yanina gelince bunu kendisine sordum da :
«Onlar kendilerinden önceki Peygamberlerinin ve sulehamn adlarini koyarlardi.» diye cevâb verdi.
Bu rivayetlerden Enes hadîsini Buhârî «Kîtâbu'1-Büyû»'-da, Câbi r hadîslerini «Fartu'l-Humus» ve «Edeb» bahislerinde; Ebû Hüreyre hadîsini «Kitâbu'l-Menâkib»'de tahrîc etmistir. Bu babda Sünen sahipleriyle diger hadîs ulemasi birçok hadîsler rivayet etmislerdir. Bunlarin mecmuu Resûlüllah (SaUaliahü Aleyhi ve Setlem)7in ümmetine kendi ismini koymalarina izin verdigini, fakat künyesini takmalarina izin vermedigini bildirmektedirler. Hz. A1i'ye ise dogacak çocuguna isim ve künyesini takmasina ruhsat vermistir. Bu sebeple ulemâ bu meselede birçok mezheblere ayrilmislardir. Kaadî Iyâz'la baskalari bu mez-hebleri toplamis, mecmuu altiyi bulmustur. Söyle ki:
1- Imam Safiî ile Zâhirîler'e göre adi Ahmed, Muhammed olsun olmasin hiç bir kimseye Peygamber (Sallatiahü Aleyhi ve Sellem) Efendimizin künyesi olan Ebû .Kâasim nâmini almayi helâl görmemislerdir.
2- Bâzilarina göre buradaki nehiy neshedilmistir. Ilk zamanlar da yasak edilmisti. Binâenaleyh bugün her isteyen Ebû'l-Kâasim künyesini alabilir. Imam Mâ1ik'in mezhebi budur. Selefin cumhuru ile ekser ulemânin kavilleri budur. Nitekim i!k asirdan beri pek çok kimseler Ebû'l-Kâasim künyesini takinmis ulemâdan buna itiraz eden bulunmamistir.
3- Ibni Cerir'in mezhebine göre hadîs neshedilmemistir. Ancak buradaki nehiy bu isin haram oldugunu degil, edep ve nezâket için tenzîhen mekruh oldugunu göstermektedir.
4- Ebû'l-Kâasim künyesini takmak yalniz ismi Muhammed veya Ahmed olanlara yasak edilmistir. Bu

isimlerden birini almayanlara Ebû'l-Kâsim künyesini takinmakta bir beis yoktur. Selefden bir cemaatin mezhebi de budur. Onlar bu hususta Hz Câbir'den merfû bir hadîste rivayet etmislerdir.

5- Ebû'l-Kâasim künyesini takinmak mutlak surette yasaktir. Babasina Ebû'l-Kâasim denilmesin diye çocuga Kasim adim koymak da memnudur. Mervan b. Hakem bu sebepten Kâasim ismindeki oglunun adini degistirerek Abdü1 Melik koymustur.

6- Muhammed ismi mutlak surette memnû'dur. Bu hususta künyesinin bulunup bulunmamasi da hükmen birdir. Çünkü bir hadîste Peygamber (Sailailahü Aleyhi ve Sellem):

«Çocuklariniza Muhammed ismini koyuyor, sonra onlara lanet ediyorsunuz.» buyurmustur, Hz. Ömer Kûfeliler'e mektup yazarak çocuklarina Peygamber ismi koymamalarini tenbih etmis, Medine1i1er'den bir cemaata da çocuklarina koyduklari Muhammed ismini degistirmelerini emretmistir. Nihayet bunlara Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)in izin verdigi söylenince degistirme isteginden vaz geçmistir. Kaadî Iyâz diyor ki : «Hz. Ömer'in bunu Peygamber {Sallallahü Aleyhi ve Sellem) in ismine hürmet ve ta'zim için yapilmisa ben-ziyor. Tâ ki hürmeti ayaklar altina alinmasin. «Hz. Ömer'in bunu yasak etmesine sebep bir adami Muhammed b. Zeyd'e sögerken isitmesIdir, diyenler de vardir. Hattâ Muhammed'i çagirarak: «Görüyorum ki, senin sebebinle Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e soguluyor. Vallahi bundan sonra yasadigin müddetçe Muhammed diye çagrilmiyacaksin!» diyerek ismini Abdurrahman'a çevirdigi rivayet olunur.

Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'in :

«Ben ancak taksimciyim, aranizda taksim yaparim!» sözünden mu-rad: «Ben mücerret oglumun adi Kâasim diye Ebu'l-Kâasim namini almis degilim, bilâkis bana Kâasim adi verilirken ezelde dinî ve dünyevî hususatta taksimci olmam mânâsi nazari itibara alinmistir. Binâenaleyh ben ne zât hususunda, ne de isim ve sifatta sizin gibi degilim» demektir. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'in taksimcilîginden maksat mîras ve ganimetleri zekât, fey' vesair miktarlari Allah'in tebligi ile ümmet arasinda paylastirmasidir.

Oglunun ismini Muhammed koyan zâta ensârin : «Sana Re-sûlüllah (Sallailahü Aleyhi ve Sellem)'in ismini vermeye müsâade etmeyiz» demelerinin mânâsi, sana Ebû Muhammed denilmesine müsaade edemeyiz, demektir. Nitekim rivayetlerin birinde o zâtin ogluna Kâasim adi verdigini, ensârin buna da itiraz ettiklerini görüyoruz. Çünkü bu seferde o zata Ebû'l-Kâasim denilecektir. Resûl-i Ekrem (Sallailahü Aleyhi ve Sellem) ensârin bu itirazlarini yerinde bulmus ve : «En-sar iyi etmisler» buyurarak dogan çocuklara Muhammed ismi ve-rilmesine müsaade etmis. Ebû'l-Kâasim künyesine müsaade bu-yurmamistir.

Ebû'l-Kâasim 'dan gayri bütün künyelerin kullanilmasi caiz olduguna ulema ittifak etmislerdir.

(Yerinde de izah ettigimiz vecihle künye lâkabin bir nev'idir. Yalniz lâkab ekseriya zemmi tazammum eder. Künye ise bilâkis medih bildirir. Lâkabdan bir farki da «Eb» veya «ûm» kelimeleriyle baslamasidir. Ebû Bekr, Ebû Fâtime, Ümmü Süleym ilâh.)

Necranlilar'in Hz. Mugîre'ye sorduklari suâlin mânâsi sudur: «Siz Kur'ân'da Hz. Meryem için ey Harun'un kiz kardesi denildigini okuyorsunuz. Halbuki Musa (Aleyhisselâm) Hz. Isa'dan asirlarca Önce dünyaya gelmistir. Hz. Harun, Musa'nin kardesi; Hz. Meryem ise, îsa (Aleyhisselâm) 'in annesidir. Su halde nasü olur da Hz. Meryem kendinden yüzlerce sene önce yasayan Harun (Aleyhisselâm)'in kiz kardesi olabilir.» Anlasiliyor ki, Hz. Mugîre bu suâlin cevâbini verememis, Medîne'ye döndügünde onu Resûlüllah (Sallailahü Aleyhi ve Sellemi'detn ögrenmistir.

ResûlüHah (Sallailahü Aleyhi ve Sellem) }in verdigi cevap sudur:

«Onlar kendilerinden Önceki Peygamberlerinin ve sülehanin adlarini koyarlardi.» Yani Hz. Meryem zamaninda insanlar eski peygamberlerin ve sulehânin adlarini koyarlardi. Hz. Meryem de Harun isminde bir sahsin kiz kardesi idi. Yoksa Hz. Musa 'nin kardesi olan Hârun'un kiz kardesi degildir. Maamafih aralarinda bin senelik bir zaman olmasina ragmen Hz. Meryem, Harun {Aleyhisselâm) m sülâlesindendi. Onunla kardeslik tabakasinda birlesiyordu, diyenler de olmustur. Bu son hadîsle ulemâdan bir cemâat dogan çocuklara Peygamber ismi koymanin caiz olduguna istidlal etmislerdir. Nitekim Peygamber (Sallailahü Aleyhi ve Sellem) oglunun ismini Ibrahim koyarak bu cevazi fiilen göstermistir. Kaadî Iyâz'in beyânina göre ulemâdan bâzilari çocuklara

Melâike ismi koymayi kerih görmüslerdir. Hâris b. Miskin'in kavli budur. Imam Mâlik çocuklara Cibril ve Yasin adlan verilmesini kerih görmüstür.

2- Çirkin Isimler Koymanin, Nafi' ve Benzeri Isimlerin Keraheti Babi

10- (2136) Bize Yahya b. Yahya ile Ebû Bekr b. Efaî Seybe rivayet ettiler. (Ebû Bekir dedi ki : Bize Mu't emir b. Süleyman, Rukeyn'den, o da babasindan, o da Semura'dan naklen rivayet etti. Yahya ise : Bize Mu'te-mir b. Süleyman haber verdi, dedi. (Demis ki) : Rukeyni babasindan, o da Semûra b. Cündep'den naklen rivayet ederken dinledim.) Söyle demis: Resûlüllah iSaiîallahü Aleyhi ve Sellem) kölelerimize dört isim vermemizi bize yasak etti. Eflah, Kabâh, Yesâr ve Nâfi.

11- (...) Bize Kuteybe b. Saîd de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ce-rîr Rukeyn b. Rabi'den, o da babasindan, o da Sem ura b. Cündep'ten naklen rivayet etti. (Söyle demis) : Resûlüllah (Saiîallahü Aleyhi ve Sellem):
«Ogluna Rabâh, Yesâr, Eflah ve Nâfi' adi koyma!» buyurdular.

12- (2137) Bize Ahmed b. Abdillah b. Yûnus rivayet etti- (Dedi ki) : Bize Züheyr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Mansûr Hilâl b. Yesâf'dan, o da Rabi' b. Umeyle'den, o da Semûra b. Cündep'den naklen rivayet etti. Semûra söyle demis: Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Allah indinde sözün en makbulü dörtdür : Allah'i tenzih ederim, hamd Allah'a mahsustur, Allah'dan baska ilâh yoktur ve Allah en büyüktür (sözleri). Bunlarin hangisinden baslasan sana zarar etmez. Ama sakin çocuguna Yesâr, Rabâh, Necîh ve Eflah adlarini koymayasin! Çünkü sen orada mi o dersin, orada olmaz da! hayir! der.» buyurdular. (Itâvi demis ki, bunlar dört sözdür. Benim üzerimden fazlalastirmayin!)

(...) Bize Ishâk b. Ibrahim de rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Cerîr haber verdi. H.
Bana Ümeyye b. Bîstâm dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yezîd b. Ziiiey' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ravh (Bu zât Ibni Kâasim'dir) rivayet etti. H.
Bize Muhammed b. Müsennâ ile Ibni Bessâr da rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Muhammed b. Ca'fer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be rivayet etti.
Bu râvilerin hepsi Mansûr'daii Züheyr'in isnadi ile rivayette bulunmuslardir. Cerîrle Ravh'in hadîsi kissasiyle Züheyr'in hadîsi gibidir. Su'-be'nin hadîsine gelince, onda yalniz çocuga isim koyma zikredilmis, dört söz zikredilmemistir.

13- (2138) Bize Muhammed b. Ahmed b. Ebî Halef rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ravh rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibni Cüreyc rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Ebû'z-Zübeyr haber verdi ki, kendisi Câbir b. Ab-dillâh'i söyle derken isitmis. Peygamber (Sallailahü Aleyhi ve Seliem) Ya'lâ, Bereket, Eflah, Yesâr, Nâfi' ve buna benzer isimleri koymaktan nehyet-mek istedi. Sonradan bunlardan sükût buyurdugunu gördüm. Artik hiç bir sey söylemedi. Sonra Resûlüllah fSallailahü Aleyhi ve Seliem) bundan nehy etmeden dünyadan gitti. Bilâhare Ömer bunlari yasak etmek istedi. Sonra o da birakti.
Kaadî Iyâz bu hadîsin ekser nüshalarinda Ya'lâ yerine Mukbi1 zikredildigini, Ya'lâ 'nin hata olacagini söylemisse de Nevevî bunu reddetmis: «Kaadî'nin inkâr ettigi münker degil, bilâkis hem rivayetçe, hem mânâca sahîh ve meshur olan odur.» demistir.
Hâvinin : «Benim üzerimden fazlalastirmayin...» sözünden murad; dörtten baska benden bir sey nakletmeyin. Meselâ : Bes veya alti isim söylemisim gibi göstermeyin, demektir.
Nevevî : «Bunda dört isme kiyas ve onlara kendi mânâlarindaki bazi isimleri katmak men edilmis degildir. Ulemâmiz diyor ki: Eu hadîste zikredilen isimleri ve o mânâdaki baska isimleri koymak mekruhtur. Kerahet yalniz bu dört isme mahsus degildir. Hem bu kerahet; kerahet-i tahrimiyye degil, kerâhet-i tenzîhiyyedir.

Kerahetin illetini Peygamber {Sallailahü Aleyhi ve Seliem) (Çünkü sen orada mi? dersin; o da hayir! der) kavîiyle beyan buyurmus, bu cevaptaki çirkinligi kerih görmüstür. Çok defa bu cevap bazi insanlari tese'üme sevkeder» diyor.
Peygamber (Sallailahü Aleyhi ve Seliem) 'in bu isimleri koymaktan men etmek isteyip, sonra vaz geçmesinin mânâsi: Haram kilmak istemis sonra bundan vaz geçmis demektir. Kerahet-i Tenzîhiyye ifâde eden nehiy baska hadîslerde de vardir.

3- Çirkin Ismi Güzele Çevirmenin, Berra Isminin Zeynep, Cübveriye ve Benzerleriyle Degistirmenin Müstehab Olusu Babi

14- (2139) Bize Ahmed b. Han bel ile Züheyr b. Harb, Muhammed b. Müseiinâ, Ubeydullah b. Saîd ve Muhammed b. Bessar rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Yahya b. Saîd, Ubeydullah'dan rivayet etti. (Demis ki) : Bana Nâfi', Ibni Ömer'den naklen haber verdi ki: Resûlüllah (Sallaitahü Aleyhi ve Sellem) Asiye ismini degistirmis ve:
«Sen Cemîle'sin!» buyurmustur.
Ahmed «Ahberanî» yerine -an» demistir.

15- (...) Bize Ebû Bekr b. EM Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bisse Hasen b. Musa rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hammâd b. Seleme Ubeydullah'dan, o da Nâfi'den, o da Ibni Ömer'den naklen rivayet etti ki: Ömer'in bir kizina Âsiye denilirniis. Resûlüllah (Sallaitahü Aleyhi ve Sellem) ona Cemile adini takmis.

16- (2140) Bize Amru'n-Nâkid ile Ibni Ebî Ömer rivayet ettiler. Lâfiz Amr'indir. (Dediler ki) : Bize Süfyân, Talha ogullarinin azatlisi Muhammed b. Abdirrahman'dan, o da Küreyb'den, o da Ibni Abbâs'dan naklen rivayet etti. (Söyle demis) : Cüveyriye'nin ismi Berra idi. Besûlül-lah (Sallaîlahü Aleyhi ve SeIle/n) onu Cüveyriye'ye çevirdi. (Birisi için) Ber-ra'nin yanindan çikti, denilmesini kerih görüyordu. Ibni Ebî Ömer'in Küreyb'den rivayet ettigi hadîste (râvi) Ibnü Abbâs'dan isittim, demistir.

17- (2141) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe ile Muhammed b. Müsennâ ve Muhammed b. Bessâr rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Muhammed b. Ca'fer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be, Atâ' b. Ebî Meymûne'den rivayet etti. (Demis ki) : Ben Ebû Râfi'i, Ebû Hüreyre'den rivayet ederken dinledim. H.
Bize Ubeydullah b. Muaz da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize babam rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be, Ata' b. Ebî Meymûne'den, o da Ebû Râfi'den, o da Ebû Hüreyre'den naklen rivayet etti ki: Zeyneb'in ismi Berra imis. O kendisini temize çikariyor, demisler. Onun üzerine Resûlüllah (Sallaîlahü Aleyhi ve Sellem) ona Zeyneb ismini vermis. Hadîsin lâfzi Ibni Bessâr'dan geri kalanlaridir. Ibni Ebî Seybe : Bize Muhammed b. Ca'fer, Su'be'den rivayet etti, dedi.

18- (2142) Bana Ishâk b. Ibrahim rivayet etti. (Dedi ki) : Bize îsa b. Yûnus haber verdi. H.
Ebû Küreyb de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Üsâme rivayet etti.
HeAiki râvi demisler ki : Bize Velid b. Kesir rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Mnhammed b. Amr b. Atâ* rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Zeyneb binti Ümmü Seleme rivayet etti. (Dedi ki) : Benim ismim Berrâ idi. Re-sûlüllah ^SallaUahii Aleyhi ve Setiem) bana Zeyneb ismini verdi.
Zeyneb demis ki: Resûlüllah'in yanina Zeyneb binti Cahs girdi. Onun ismi de Berrâ îdi. Ona da Zeyneb ismini verdi.

19- (...) Bize Amru'n-Nâkid rivayet etti. (Dedi ki) : Bize HâsIm b. Kâasim rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys, Yezîd b. Ebî Habîb'den, o da Muhammed b. Amr b. Atâ'dan naklen rivayet etti. Söyle demis: Ben kizima Berra

ismini verdim. Müteakiben Zeyneb binti Ebî Seleme bana sunu söyledi: Resûlüllah (SallaUahii Aleyhi ve Sellem) bu isimden nehiy buyurdu. Benim adim da Berra idi. Resûlüllah (SallaUahii Aleyhi ve Sellem) :
«Kendinizi temize çekmeyin! Allah sizin iyi olanlarinizi pek âlâ bilir.» dedi. (Oradakiler) :
— Ona ne isim verelim? diye sordular. «Zeyneb Ismini verin.» buyurdu.
Bu hadîsi Buhârî ile Ibni Mâce -Kitâbu'l-Edeb-'de tahrîc etmislerdir.
Bu hadîslerden çirkin ismin güzel bir isimle degistirilmesi gerektigi anlasiliyor.
Berrâ: Birr'den müstaktir. Birr tâat mânâsina gelir. Su halde Berrâ : îyi olan kisi mânâsina gelir ki, bazilarinin Hz. Zeyneb hakkinda
«Kendini temize çekiyor.» demelerinin sebebi budur. Hz. Peygamber (Sallallahü A leyhi ve Sellem) 'in :
«Kendinizi temize çekmeyin!» sözü ile isaret ettigi de budur. Yâni: Kendinize iyi mânâsina gelen Berrâ adini takip da bununla iyi olduk sanmayin, Allah kimin iyi oldugunu herkesten âla bilir, demek istemistir.
Peygamber 'Sallullahü Aleyhi ve Seilem) 'in ashabi kiramdan birçoklanm adlarini degistirdigi sahîh hadîslerle sabit olmustur. Bu degistirmenin illeti kendini temize çekmek yahut tese'ümdür.

4- Melikül Emlak ve Melikül Mülük Adlarini Takinmanin Haram Kilinmasi Babi

20- (2143) Bize Saîd b. Amr El-Es'asî ile Ahmed b. Hanbel ve Ebû Bekr b. Ebî Seyfce rivayet ettiler. Lâfiz Ahmed'indir. (Es'asî: Ahberana, ötekiler: Haddesena tâbirlerini kullandilar. (Dediler ki) : Bize Süfyân b. Uyeyne, Ebû'z-Zinâd'dan, o da A'rac'dan, o da Ebû Hüreyre'den, o da Peygamber (Sailatlahü Aleyhi ve Seltem) 'den naklen rivayet etti:
«Allah indinde en kötü isim Meliküt-Emlâk ismi alan kisi (nin ismi) dir.» buyurmuslar.
Ibni Ebî Seybe kendi rivayetinde: «Allah(Azze ve Celle) den baska Mâlik yoktur.» cümlesini ziyâde etti.
Es'asî dedi ki : «Süfyân Sâhîn Sah gibi, dedi.»
Ahmed b. Hanbel de dedi ki: «Ebû Amr'a, anha' ne demektir? diye sordum. En alçaktir, cevâbini verdi.»

21- (...) Bize Muhanimed b. Kâfi' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ab dürrfezzâk rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ma'mer, Hem mâm b. Münebbih'-den naklen haber verdi. Hemmâm: Ebû Hürcyre'nin Regûlüllah (Sallallahü Aleyhi veSelIem)"den bize rivayet ettikleri sunlardir, diyerek bir takim hadîsler zikretmistir. Onlardan biri de sudur. Re^ûlüllah {Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Kiyamet gününde Allah Teâlâ'mn en fazla gadab edecegi en pis ve en kindar adam Melikül-Emlak adini takinan kimsedir. Allah'tan baska Melik yoktur.» buyurdular.
Bu hadîsi Buhâri *Kitâbu'l-Edeb»'de tahrîc etmistir.
Hadîs-i serifte ahna', agyaz ve ahbes tâbirleri kullanilmistir. Ahna'i Ebû Amr en alçak diye tefsir etmistir. Bu Ebû Amr, Ishâk b. Mirar'dir ki, meshur lügat ve nahv âlimidir. Onu Ebû Amr Esseybânî ile kanstirmamahdir. Seybânî tabiinden olup Imam Ahmed b. Hanbel dogmazdan evvel vefat etmistir. Ebû Amr 'dan baskalarina göre hadîsin mânâsi kiyamet gününde en hakîr, en zelil adam MeliKül Emlâk adini tasiyan kimsedir. Maksat isim degil, ismin sahibidir. Kaadi lyâz: «Bu hadîsle isimle müsemmânm bir sey olduguna istidlal edilir. Bu husustaki hilaf meshurdur.» diyor. Bâzilarina göre Ahna' en fâcir mânâsina gelir. Ahbes en pis mânâsina olup, burada Ahna' ile ayni mânâya gelir. En çirkin, en yalan demektir. Ahna'a daha baska mânâlar veren de olmustur. .Agyaz* Gayz'dan alinmistir. Gayz intikam almaktan âciz kalan kimsenin gzab ve hiddetidir. Ki Allah Teâlâ hakkinda müstehil yâni imkânsizdir. Binâenaleyh ya onun siddete kerih görmesinden kinaye yahut da verecegi cezadan mecaz olur. Agyaz kelimesinin ayni cümlede iki defa kullanilmasi Kaadi lyâz'a göre bazi râvilerin vehminden ileri gelmistir. Maamafih bu kelimenin «agnat» olmasi ihtimâlinden bahsedenler de vardir. Yâni bu iki kelimeden biri «agyaz», digeri «agnat»'dir. Agnat, en siddetli sikinti gören manasinadir. Melik ül-Emlâk bütün mülkle* rin sahibi mânâsina gelir. Bütün mülklerin sahibi ise Allah'dir. Onun için rivayetlerin birinde AHah'dan baska mâlik yoktur, buyurulmustur. Binâenaleyh dogan çocuga bu ismi takmak haram oldugu gibi,

Allah'a mahsus Rahman, Kuddûs, Müheymin, Halik ve emsali isimleri Sahin Sah, Sahân Sah, Sahântil-Mülük gibi acem mübalâgasi sayilan unvanlari takmak da haramdir. Çünkü onlarin hepsinde kula yakismayan bir büyüklük vardir. Ebû Saîd.i Hudrî (Radiyallahu anh) 'den merfû olarak rivayet edilen bir hadîste:
«Çocuklariniza Hakîm ve Ebû'l-Hakem adlarsm koymayin; çünkü hakim alîm olan yalniz Allah'dir.» buyurulmustur.

5- Çocuk Dogdugu Zaman Çignem Yapilmasinin ve Çignem Yapacak Salih Bir Zata Götürülmesinin Müstehab Olusu, Dogdugu Gün Adinin Konabilmesi ve Abdullah, Ibrahim Vesair Peygamberlerin (Aleyhimüsselâm) Isimlerini Koymanin Müstehab Olusu Babi

22- (2144) Bize Abdü'1-A'lâ b. Haramâd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hammâd b. Seleme, Sabit EI-Bûnânî'den, o da Enes b. Mâlik'den naklen rivayet etti. Enes söyle demis: Abdullah b. Ebî Talhate'l-Ensâri dogdugu vakit onu Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi veSeltem)'e götürdüm. Resûfüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bir aba içinde devesini katranliyordu. (Bana) :
«Yaninda kuru hurma var mi?» diye sordu.
— Evet! dedim. Ve kendilerine birkaç hurma verdim. Onlari agzina atarak çignedi. Sonra çocugun agzini açti ve hurmayi içine püskürdü. Çocuk onu yalamaya basladi. Bunun üzerine Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Ensârin sevgilisi hurmadir.» buyurdu. Ve çocuga Abdullah adini verdi.

23- (...) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yezîd b. Hârûn rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibni Avn Ibni Sîrîn'den, o da Enes b. Mâlik'den naklen haber verdi. Enes söyle demis: Ebû Talha'-nin hasta bir oglu vardi. Ebû Talha (bir haceti için) disari çikti ve çocuk öldü. Ebû Talha döndügü vakit: Oglum ne yapiyor? diye sordu. Üm-mü Süleym: O eskisinden daha sakindir, dedi. Ve ona aksam yemegini yedi. Sonra Ümmü Süleym'e yakinlik etti. Bundan farig olunca Ümmü Süleym:
— Çocugu defnedin! dedi. Sabaha çikinca Ebû Talha Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) e gelerek (olani) ona haber verdi. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
«Bu gece gelin güveyi oldunuz mu?» diye sordu.
— Evet! cevâbini verdi.
«Al la him! Bunlara bereket ver!» diye dua etti. Sonra Ümmü Süleym bir oglan dogurdu. Ebû Talha bana :
— Bunu yüklen de Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'e götür, dedi.
Enes çocugu Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'e götürmüs. Ümmü Süleym onunla birkaç kuru hurma göndermismis. Peygamber (Sallallahü A leyhi ve Sellem) çocugu almis ve :
«Enes'in yaninda bir sey var mi?» diye sormus.
— Evet! Birkaç hurma var, demisler. Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bu hurmalari alarak çignemis. Sonra onlari agzindan alarak çocugun agzina koymus. Sonra tahnik yapmis ve çocuga Abdullah ismini vermis.

(...) Bize Muhammed b. Bessâr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Haramâd b. Mes'ade rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibni Avn, Muhammed'den, o da Enes'den naklen bu kissa ile Yezid'in hadîsi gibi rivayette bulundu.

24- (2145) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe ile Abdullah b. Berrâd El-Es'arî ve Ebû Küreyb rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Ebû Üsâme, Bû-reyd'den, o da Ebû Bürde'den, o da Ebû Musa'dan naklen rivayet etti. Ebû Mûsâ söyle demis : Bir oglum dünyaya geldi de, onu Peygamber (SalIalîahü Aleyhi ve Sellem)'e getirdim. Ona Ibrahim adim verdi. Ve bir kuru hurma ile tahnik yapti.
Bu rivayetleri Buhâri «KitâbiTl-Akîka»'da tahrîc etmistir.
Ebû Talha (Radhallahü anh) Hz. Enes'in üvey babasi oldugunu evvelce görmüstük. Su halde yeni dogan Abdullah b. Ebî Talha, Enes (Radiyallahu anh) 'in anne bir kardesi demektir.

«Ensâriri sevgilisi kuru hurmadir.» diye terceme ettigimiz cümlesi ha'nm zamme ve kesresiyle okunmustur. Kesre ile okundugu takdirde mahbub mânâsina gelir. Ve kelimenin son merfu' okunarak bir mübteda haber cümlesi meydana gelir ki, bizim verdigimiz mâriâ buna göredir. Bu kelime ha'nm zammi ile Hub okunursa masdardir. Bu takdirde sonunu mansûb ve merfu okumak caizdir. Mansûb kiraati daha meshurdur. Mansûb okundugu takdirde cümle : «Ensann sevdikleri kuru hurmaya bakin!» diye takdir olunur. Temr kelimesi dahî mansûb okunur. Hub kelimesini merfu okuyan, onu mübtedâ yapmis olur. Haberi mah-zufdur. «Lâzimdir yahut âdettir...» gibi bir haber takdir olunur.
Ümmü Sü1eym'in: «O eskisinden daha sakindir...» sözü icabinda tevriyeli konusmanin caiz olduguna delildir. Bu sözden çocugun sa§ oldugu ve hastaliginin hafifledigi anlasilir. Hakikatte ise ölmüstür. Fakat annesi kocasina karsi vazifesinde kusur etmemek için böyle kapali konusmustur. Nitekim ortada hiç bir sey yokmus gibi kocasina aksam yemegi getirerek onu doyurmus, sonra onun cima istegini de reddetmeyerek itaatta bulunmustur. Hersey bittikten sonra da çocugun öldügünü söylemistir. Resûlüllah (Sattallakti Aleyhi ve Sellem) Hz. Ümmü Sü1eym'in bu essiz sabir ve metanetine hayret etmistir.
«Siz bu gece gelin güveyi oldunuz mu?» diye sormasi bundandir. "Tahnikin kuru hurma gibi tatli bir seyi çigneyerek yeni dogan bir çocugun agzina sürmek mânâsina geldigini de evvelce görmüstük.

Bu Rivayetlerden Çikarilan Hükümler:

1- Yeni dogan bir çocuga tatli bir sey çigneyerek yalatmak bilitti-fak sünnettir. Bunu sulehadan bir kimsenin yapmasi mendupdur.
2- Tahnîki kuru hurma ile yapmak müstehabdir. Gerçi kuru üzüm ve skeer gibi her nevi tatli ile tahnik caizse de efdal olan kuru hurmadir.
3- Sulehânin eserleriyle teberrük olunur.
4- Aba giymek caizdir.
5- Büyük bir zâtin tevazu göstererek kendi islerini görmesi müstehabdir. Bu onun kiymetini küçültmez.
6- Dogan çocuklara Abdullah ve Ibrahim isimlerini koymak müstehabdir.
7- Çocugun ismini salâh ve takva sahibi birine koydurmak müstehabdir.
8- Çocuga dogdugu gün isim koymak caizdir.
9- Enes hadîsi Hz. Ümmü Süleym'in menakibina delildir.
10- îcabinda kapali konusmak caizdir.

25- (2146) Bize Hakem b. Musa Ebû Salih rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Suayb (yâni Ibni îshâk) rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Hisâm b. Ur-ve haber verdi. (Dedi ki) : Bana Urve b. Zübeyr ile F&titne binti Münzir b. Zübeyr rivayet ettiler. (Dediler ki) : Esma binti Bb4 Bekr Abdullah b. Zübeyr'e gebe olarak hicret ettigi vakit çikti da Küba'ya geldi. Ve Küba'da Abdullah'i dogurdu. Dogurduktan sonra ona çignem yaptirmak üzere Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in yanina çikti. Resûlüllah (Sallaltahü Aleyhi ve Sellem) çocugu ondan alarak kendi kucagina koymus. Sonra bir kuru hurma istemis. Âîse demis ki: Biz onu buluncaya kadar bir müddet aradik durduk. Onu çignedi. Sonra çocugun agzina tükürdü. Ve karnina ilk giren sey Resûlüllah (Saltallahü Aleyhi ve Sellem)'in tükrugü oldu. Sonra Esma sunu söylemis: Sonra çocugu sivazladi, üzerine dua etti. Ve ona Abdullah ismini verdi. Bilâhare hu çocuk yedi veya sekiz yaslarinda iken Kesûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e bey'at etmeye geldi. Bunu ona Zübeyr emretmisti. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) onun kendine dogru geldigini görünce gülümsedi. Sonra çocuk ona bey'at etti.

26- (...) Bize Ebû Küreyb Muhammet! b. Alâ' rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Üsâme Hisâm'dan, o da babasindan, o da Esmâ'dan naklen rivayet etti ki: Esma Abdullah b. Zübeyr'e Mekke'de iken gebe kalmis. Esma söyle demis: Müddetimi tamamladigim halde çiktim Medine'ye geldim. Ve Küba'ya müsafir oldum. Onu

Küba'da dogurdum. Sonra Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)e geldim. Onu kucagina koydu. Sonra bir kuru hurma isteyerek onu çignedi. Sonra çocugun agzina tükürdü. Böylece çocugun karnina giren ilk sey Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in tük-rügü oldu. Sonra onu hurma ile tahnik etti. Sonra ona dua etti. Bereket diledi. Bu çocuk Islâmfyette dogan ilk çocuktur.

(...) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) . Bize Hâlid b. Mâhled, Alî b. Müshir'den, o da Hisam b. Urve'den, o da babasindan, o da Esma binti Ebî Bekr'den naklen rivayet etti ki, Esma Abdullah b. Zübeyr'e gebe oldugu halde Resûlüllah (Sallaltahü Aleyhi ve Sellcm)'in yanina hicret etmis.
Râvi, Ebû Üsâme'nin hadîsi gibi rivayette bulunmustur.

27- (2147) Bize EihY Bekir b. Ebî Seybe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdullah b. Numeyr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hisam (yâni Ibni Urve) babasindan, o da Âise'den naklen rivayet etti ki, Resûlüllah (Saliallahü Aleyhi ve Sellem)'e çocuklar getirilir de onlara bereket duasinda bulunur. Ve hurma çignermis.

28- (2148) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe rivayet etti, (Dedi ki) : Bize Ebû Halid El-Ahmar, Hisâm'dan, o da babasindan, o da Âise'den naklen rivayet etti. (Söyle demis) : Abdullah b. Zübeyr'i tahnik ettirmek için Peygamber (Saliallahü Aleyhi ve Sellem) 'e getirdik. Bir hurma aradik ama bulmasi bize hayli güç oldu.

29- (2149) Bana Muhammcd b. Sehl Et-Temîniî Ue Ebû Bekr b. Ishâk rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Ibni Efcî Meryem rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Muhammed (Bu zat Ebû öassan Ibni Mutarrîfdir) rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Ebû Hazim, Sehl b. Sa'd'dan rivayet etti. (Demis ki) : Münzir b. Ebî Üseyd dogdugu zaman onu Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e getirdiler. Peygamber (Saflatiahii Aleyhi ve Sellem) de onu uylugunun üzerine koydu. Ebû Üseyd oturuyordu. Derken Peygamber (Sallallahü Aîeyhi ve Sellem) önünde bir sey'e mesgul oldu. Ebû Üseyd de emir verdi. Ve oglu Resiilüllah (Saflalhhfi Aleyhi ve Sellem)'in uylugu üzC-rinden kaldirildi. Onu geri çevirdiler. Bunun üzerine Resûlüllah(Sallallahü Aleyhi ve Sellem) kendine gelerek:
«Çocuk nerede?» dîye sordu. Ebû Üseyd :
— Biz onu geri çevirdik, yâ Kesûlallah! dedi. «Onun ismi ne?» diye sordu. Ebû Üseyd :
— Fülân yâ Resûlallah! dedi. Resûlüliah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) : «Hayir! Velâlcin onun ismi Münzir'dir.» buyurdu. Ve ona o gün Münzir adini verdi.

30- (2150) Bize Ebû Rabi' Süleyman b. Dâvud El-Atekî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdû'l-VarIs rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû't-Teyyah rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Enes b; Mâlik rivayet etti. H.
Bize Sey ban b. Ferrûh da rivayet etti. Lâfiz onundur. (Dedi ki) : Bize Abdü'l-Vâris, Ebû't-Teyyah'dan, o da Enes b. Mâlik'den naklen rivayet etti. Enes söyle demis : Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ahlâkça insanlarin en güzeli idi. Benîm bîr kardesim vardi ki, ona Ebû Umeyr denilirdi. (Râvi demis ki: zannederim memeden ayrilmisti, dedi.) Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem} (bize) gelip de onu gördügü zaman:
«Ebâ Umeyr! Ne yapti Nugayr!» derdi. Ebû Umeyr bu kusla oynardi.
Esma hadîsini Buhârî «Menâkib-i Ensâr»'da, Sehl ve Enes rivayetlerini >Kitâbu'J-Edeb»'de tahrîc etmistir.
Hz. Esma'nin : «Müddetimi tamamladigim halde Medine'ye geldim» sözünden muradi: Ekseriyetle dogum müddeti olan dokuz ayi tamamladim, demektir.
Hz. Abdullah'in Islâm'da dogan ilk çocuk olmasi mutlak degildir. O Medîne'ye hicretten sonra orada dogan ilk muhacir çocugudur. Yoksa Ensâr'dan Nu'man b. Besîr Medine'de ondan önce dogmustur. Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Hz. .Abdu11ah için hurma çigneyerek agzina çalmis, mübarek eliyle onu meshet-mis, onun hakkinda hayir ve bereket niyazinda bulunmustur. Filhakika Resûl-i Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellemyin duasi kabul buyurulmüs, bereketi Abdullah'in üzerinde zuhur etmis, Abdullah insanlarin en faziletli, en cesur ve hilâfet hususunda en âdillerinden biri olmustu. Nihayet sehid edilmistir. Hz. Abdullah yedi sekiz yaslarina

gelince babasi tarafindan Resûl-i Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e bey'at etmeye gönderilmis, o da gitmisti. Onun geldigini görünce Peygamber (Sallatiahü Aleyhi ve SellemYm gülümsemesi; ya sevindiginden yahut istikbalde Abdullah 'in basina geleceginden dolayidir. Hz. Abdullah 'in bu bey'ati teberrük ve teserrüf içindi. Çünkü henüz bulûga ermemisti. Mükellef degildi.
Ebû Üseyd'in ismi Mâlik b. Ebî Rabîa 'dir. Fakat ogluna verdigi ismin ne oldugu malûm degildir. Yalniz çirkin bir isim oldugu söylenmistir. Bundan dolayi Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) o ismi degistirerek çocuga Münzir ismini vermistir. Bâzilarina göre buna sebep babasinin amcasi oglunun Münzir adini tasimasiydi. Bu zâta Münzir b. Amr denilirdi. Ve kabilesinin reisiydi. Bi'ri Maûne vak'asinda sehid düsmüstü.
Hz. Enes'in bahsettigi kardesi Ebû Ümeyr onun anne bir kardesidir. Bu çocuk sütten yeni kesilmisti. Resûlüllah (Sattallahü Aleyhi ve Sellem) ziyaretlerine geldikçe ona saka yapar: .
«Yâ Ebâ Umeyr! Ne yapti Nugayr?» derdi. Nugayr mi tasgiridir. Nogar serçe büyüklügünde kirmizi gagali bir kustur. Ümeyr'in bu ünsden bir kusu vardi. Bir gün kus ölmüs; Ebû Ümeyr buna çok üzülmüstü. Resûli Ekrem (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in sakalasmasi bundandi.

Bu Hadisten Su Hükümler Çikarilmistir:

1- Çocugu olmayanlara ve küçük çocuklara künye takmak caizdir. Yalandan ma'dud degildir.
2- Günah olmayan hususta saka caizdir.
3- Bazi isimlerin tasgiri ve çocuklara serçe ile oynamaya müsaade etmek caizdir.
4- Külfetsiz olarak güzel sözlerle seci yapmak caizdir.
5- Çocuklarla sakalasmak ve Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)in gösterdigi tevazu ve güzel huyu göstermek caizdir.
6- Akrabayi ziyaret sünnettir. Çünkü Hz. Enes'in validesi Ümmü Sü1eym Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) 'in mahrem akraba-sindandi.

6- Oglundan Baskasina: Ey Ogulcugum, Demenin Cevazi ve Bunu Latife Için Söylemenin Müstehab Olusu Babi

31- (2151) Bize Muhammed b. Uheyb El-Guberî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Avâne, Ebû Osman'dan, o da Enes b. Mâlik'den naklen rivayet etti. (Söyle demis) : Bana KesûlüIIah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Ey ogulcugum!» diye hitab etti.

32- (2152) Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe ile Ibni Ebî Ömer rivayet ettiler. Lâfiz Ibni Ebî Ömer'indir. (Dediler ki) : Bize Yezid b. Harun, Ismail b. Ebî Hâlid'den, o da Kays b. Ebî Hâzim'dan, o da Mugîre b. Su'be'den naklen rivayet etti. (Söyle demis); Resûlüllah (SallallahüAleyhi veSellem)fe Deccal'i benden çok kimse sormamistir. Bana söyle buyurdular :
«Ey ogulcugum! Sen onun için niye yoruluyorsun. O sana asla zarc yerecek degildir.» Ben dedim ki : Onun beraberinde su nehirleri, ekme daglari olacagini söylüyorlar.
«O Allah'a bundan daha ehvendir.» buyurdular.

(...) Bize Ebû Bekr b. Ebî Scybe ile Ibni Nümeyr rivayet ettiler (Dediler ki) : Bize Veki' rivayet etti. H.
Bize Süreye b. Yûnus da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hüseym rI-vâyet etti. H.
Bize Ishâk b. Ibrahim dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Cerîr haber verdi. H.
Bana Muhammed b. Kâfi' dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Üsâme rivayet etti. Bu râvilerin hepsi Ishiâil'den bu isnadla rivayette bulunmuslardir. Yalniz Yezid'in hadîsinden baska hiç birinin hadisinde Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in Mugîre'ye ;

«Ey ogulcugum!..» sözü yoktur.
«O Allah'a bundan daha ehvendir.1 cümlesinden murad onun Allah indinde bîr kiymeti yoktur ki, elinde böyle acaib garaib halketsin demektir.
Kitabimizin sonuna dogru görülecegi vecihle Deccal'in bu gibi hârikalar gösteremiyecegini bildiren hadîsler rivayet olunmustur. Bu hadîsler bir kimsenin yasça kendinden küçük olan birine oglum, ogulcugum, yavrucugum gibi sözleri söyleyebilecegine delildir. Bu gibi sözlerden murad lütuf ve sefkatdir. Baskasina oglum diyen kimse sefkat ve merhamet hususunda sen benim oglum yerindesin, demek ister. Nitekim ekseriya muhataba, kardesim! diye hitab edilir. Bundan maksad da aynen öteki gibi sefkat ve merhamettir. Bu maksatla bu gibi kelimeleri söylemek müste-hab olur. Resûlüllah (Sallaitahü Aleyhi ve Sellem)'in Hz. Mugîre'ye:
«O sana asla zarar verecek degildir» seklinde verdigi cevâp mucizelerinden biridir.

7- Izin Isteme Babi

33- (2153) Bana Amr b. Muhammed b. Bükeyr En-Nâkid rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Süfyân b. Uyeyne rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Vallahi Yezid b. Husayfe, Büsr b. Said'den rivayet etti. (Demis ki) : Ben Ebû Saîd-i Hudri'yI dinledim. Söyle diyordu: Medine'de ensârin meclisinde oturuyordum. Derken yanimiza ürkerek yahut korkutulmus olarak Ebû Musa geldi: Sana ne oldu? dedik.
— Ömer ona gelmem için bana haber göndermis. Ben de kapisina geldim, üç defa selâm verdim, fakat bana cevap vermedi. Ve döndüm. Sonra bana :
— Bize gelmekten seni ne men etti? dedi. Ben de :
— Ben sana geldim, kapma üç defa selâm verdim. Ama bana cevap vermediler. Onun için döndüm. Gerçekten Resûlüîlah (Saliallahü Aleyhi ve Sellem):
«Biriniz üç defa izin ister de kendisine izin verilmezse geri dönü versin!» buyurdular, dedim. Bunun üzerine Ömer:
— Bu söyledigin üzerine sahit getir. Yoksa canini yakarim! dedi,
Übeyy b. Ka*b: Onunla beraber kavmin en küçügünden baskasi kalkmaz, dedi. Ebû Saîd demis ki: Ben kavmin en küçügüyüm, dedim. Ömer : O halde onu götür, dedi.

(...) Bize Kuteybe b. Saîd ile Ibni Ebî Ömer rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Süfyân, Yezîd b. Husayfe'den bu isnadla rivayet etti. Ibni Ebî Ömer kendi rivayetinde sunu ziyade etmistir: «Ebû Saîd (Dedi ki) : Ben de Ebû Musa ile beraber kalktim ve Ömer'e giderek sahitlik ettim.»

34- (...) Bana Ebû't-Tahir rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Abdullah b. Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Bana Amr b. Haris, Bükeyr b. Esecc'deo naklen rivayet etti. Ona da Büsr b. Saîd rivayet etmis ki, kendisi Ehâ Saîd-i Hudri'yi sunu söylerken isitmis: Ubeyy b. Ka'b'in yaninda bir meclisde idik. Derken Ebû Musel-Es'arî kizgin olarak geldi ve durarak:
— Sizden Allah askina soruyorum! Hiç biriniz Resûlüllah (Sallaliahü Aleyhi ve Sellem)i:
«Izin istemek üç keredir. Sana izin verilirse ne âla! Yoksa dönüver!» buyururken isitti mi? dedi. Übeyy:
— Ne o? diye sordu. Dedi ki:
— Ben dün Ömer b. Hattâb'in yanina girmek için üç defa izin istedim. Fakat bana izin verilmedi. Ben de döndüm. Sonra bugün ona gelerek yanina girdim. Ve: Dün ben geldim, Üç defa selâm verdim. Sonra çekildim gittim diye kendisine haber verdim. Ömer: Seni isittik ama biz o anda mesgul idik. Sana izin verilinceye kadar izin Istemeye devam et-seydin ya! dedi.
Ben Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Men isittigim gibi izin istedim, dedim. Ömer : Vallahi ya bana bu hususta kendine sâhidlik edecek birini getirirsin yahut sirtini ve karnini haslarim! dedi.
Onun üzerine Übeyy b. Kâ'b.

— Vallahi seninle beraber yasça en küçügümüzden baska kimse kalkmaz. Kalk ya Ebâ Said! dedi. Ben de kalkarak Ömer'e geldim ve hakikaten Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bunu söylerken isittim, dedim.

35- (...) Bize Nasr b. Alî El Cehdamî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Bisr (yâni Ibni Mufaddal) rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Saîd b. Yezid, Ebû Nadrâ'dan, o da Ebû Said'den naklen rivayet etti ki: Ebû Musa Ömer'in kapisina gelerek izin istemis. Ömer: Bir, demis. Sonra ikinci defa izin istemis. Ömer: Iki, demis. Sonra üçüncü defa izin istemis. Ömer: Üç, demis. Sonra çekilmis gitmis. Ama Ömer arkasindan giderek onu geri çevirmis. Ve:
— Eger bu Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellemyden belledigin bir seyse sahid getir. Yoksa seni mutlaka (âleme) ibret yaparim, demis. Ebû Said demis ki: Bunun Üzerine Ebû Musa bize geldi ve :
— Bilmiyor musunuz ki Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem): «Izin istemek üç keredir.» buyurdular, dedi. Cemâat gülmeye basladilar. Ben de dedim ki:
— Size müslüman bir kardesiniz korkutulmus olarak gelmis, (daha) gülüyor musunuz? Haydi yürü, bu cezada ben senin serikinim.
Artik Ebû Musa, Ömer'e geldi. Ve :
— Iste Ebû Saîd, dedi.

(...) Bize Muhammed b. Müsennâ ile IbnI Bessar rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Muhammed b. Ca'fer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Su'be Ebû Mesleme'den, o da Ebû Nadra'dan, o da Ebû Saîd'den naklen rivayet etti. H.
Bize Ahmed b. Hasen b. Hiras da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Se-bâbe rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Sube, Cüreyri ile Saîd b. Yezid'den rivayet etti. Bunlarin ikisi de Ebû Nadia'dan rivayet etmislerdir. (Demisler ki) : Biz bu hadîsi Ebû Saîd-î Hudrî rivayet ederken dinledik. Ve hadîsi Bisr b. Mufaddal'in Ebû Mesleme'den rivayet ettigi hadîs mânâsinda nakle tmIslerdir.

36- (...) Bana Muhammed b. Hatim de rivayet etti. (Dedi ki) : Ipze Yahya b. Saîd El-Kattân, tbnü Cüreyc'den rivayet etti. (Demis ki): Bize Atâ', Ubeyd b. Umeyr'den rivayet etti ki: Ebû Musa, Ömer'den üç defa izin istemi;. Ve galiba onu mesgul bularak geri dönmüs. Onun üzerine Ömer:
— Sen Abdullah b. Kays'in [1] sesini isitmedin mi? Ona izin verin! dedi. Ve Ebû Musa'yi çagirdilar. Ömer:
— Seni bu yaptigina sevkeden nedir? diye sordu. Ebû Musa:
— Biz bununla emrolunuyorduk, dedi. Ömer:
— Yâ bunun üzerine beyyine getirirsin yahut ben yapacagimi yaparim, dedi. Bunun üzerine Ebû Musa çikarak ensârin meclisine gitti. Onlar :
— Sana bu hususta ancak en küçügümüz sâhidlik eder, dediler. Ve Ebû Saîd kalkti. (Ömer'e) :
— Biz bununla emrolunuyorduk, dedi. Artik Ömer:
— Resûlüllah (Sallaliahü Aleyhi ve Sellem)'ia islerinden bana bu gizli kalmis. Beni ondan pazarlarda ticaret alikoymus, dedi.

(...) Bize Muhammed b. Bessâr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ebû Âsim rivayet etti. H.
Bize Hüseyin b. Hureys de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Nadr (yâni Ibni Sümeyl) rivayet etti. Hep birden dediler ki: Bize tbni Cüreyc bu isnadla bu hadîsin benzerini rivayet etti. Nadr'in hadisinde: «Beni ondan pazarlarda ticaret alikoymus» cümlesini anmamistir.

37- (2145) Bize Hüseyin b. Hureys Ebû Ammâr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Fadl b. Musa rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Talha b. Yafaya, Ebû Bürde'den, o da Ebû Musâ'l-Es'arî'den naklen haber verdi. Söyle demis : Ebû Musa, Ömer b. Hattâb'a gelerek: Esselâmüaleyküm! Ben Abdullah b. Kays'im, dedi. Fakat Ömer ona izin vermedi. Yine:

— Esselâmü aleyküm! Ben Ebû Musa'yim. Esselâmü aleyküm! Ben Es'ari'yim, dedi. Sonra çekildi, gitti. Ve :
— Bana cevap verin! Bana cevap verin! dedi. Arkacigindan Ömer gelerek:
— Yâ Ebû Musa, seni ne reddetti? Biz isteydik, dedi. Ebû Musa:
— Ben Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)"i:
«Izin istemek üç keredir. Sana Izin verilirse ne âlâ, yoksa dönuver.» buyururken isittim. Ömer:
— Bunun üzerine bana mutlaka sahit getirmelisin. Yoksa söyle yaparim, söyle ederim, dedi. Ebû Musa da gitti. Ömer demis ki: Eger sahit bulursa, onu aksama minberin yaninda bulursunuz. Sahit bulamazsa, onu bulamazsiniz. Aksam olunca onu bulmuslar. Ömer:
— Yâ Ebâ Musa ne diyorsun, sahit buldun mu? diye sormus. Ebû Musa :
— Evet! Übeyy b. Kâ'b'i! demis. Ömer:
— Âdildir diyerek yâ Eba't-Tufeyl! Ne diyor bu? demis. Übeyy:
— Ben Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve SeHem)1 bunu söylerken isittim. Ey Hattaboglu! Binâenaleyh sakin Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) in ashabi üzerine azab olma! demis. Ömer:
— Sübhânallah! Ben ancak bir sey isittim. Ve onun asli olup olmadigin anlamak istedim! cevâbini vermis.

(...) Bize bu hadîsi Abdullah b. Ömer b. Muhammcd b. Et ân da rI-vâyet etti. (Dedi ki) : Bize Alî b, Hâsim, Talha b. Yahya'dan bu isnâdla rivayette bulundu. Yalniz o söyle dedi:
— Bunun üzerine yâ Eba'l-Münzir! Bunu Resûlüllah (Saîlaîlahü Aleyhi ve Sellemyden sen mi isittin? diye sordu. O da:
— Evet! Ey Hattaboglu! Resûlüllah (Sallaliahü Aleyhi ve Sellem)'in ashabi üzerine azab olma! dedi. Ömer'in Sühhanallah dedigini ve ondan sonraki sözünü anmadi.»
Bu hadîsi Buhârî «Kitâbu'l-lsti'zan»'da; Ebû Dâvud «KItâbu'l-Edeb»'de tahrîc etmislerdir.
Hz. Übeyy'in : «Onunla beraber kavmin en küçügünden baskasi kalkmaz» demesi Hz. Ömer'in sözünü red içindir. Bu sözün mânâsi sudur : Hz. Ebû Musa 'nin söyledigi bu söz meshur bir hadîstir. Bunu biz büyügümüz küçügümüz biliriz. En küçügümüz bile onu bellemistir.
Hz. Ebû Musa korku ve telâs içinde gelerek : «îzin istemek üç keredir!» dedigi vakit ashabin gülmeleri, onun telâsina sastiklari içindir. Çünkü bu hadîsi hepsi Resûlüllah (Sallaliahü Aleyhi ve Sellemi'âen isitip belledikleri için bu babda ona veya baskasina bir ceza verilmeyeceginden emin idiler.
Hz. Ömer'in Ebû Mûsa'ya karsi bu kadar sert ve titiz davranmasi, onun yalan söylediginden süphe ettigi için degildir. Haber-i vahidi kabul etmedigi için de degildir. Hz. Ömer ikide birde her mes'e-lede hadîs rivayet etmek moda olur da, bunu münafiklarla yalancilar hatta bâzi bid'atçilar firsat bilerek her mes'elede yalandan bir hadîs uydururlar diye korktugu için yapmistir. Daha dogrusu Ebû Musa 'nin rivayetinden süpheye düstügü için degil, baskalarinin cür'et ve nifakindan korkarak rivayet kapisini kapamak istemistir. Yoksa Ebû Mûsa'nin hadîs uyduracak kimselerden olmadigini kendisi pek âlâ bilirdi. O bu davramsiyle Hz. Ebû Musa'yi vasita yaparak baskalarini menetmek istemistir. Artik Ebû Musa kaziyyesini gören bir münafik veya yalanci, hadîs uydurmak niyetinde olsa bile korkusundan bundan vaz geçerdi.
Babimiz son rivayetinde görüldügü vecihle Hz. Übeyy : «Ey Hattâb oglu! Resûlüllah (SaUailahü Aleyhi ve Seilem)'in ashabina azâb olma!» dedigi vakit Ömer (Radiyallahuanh) 'in : «Sübhanellah! Ben ancak bir sey isittim. Ve onun asli olup olmadigini anlamak istedim» demesi de söylediklerimizi te'yid. eder.
Nevevî diyor ki : «Ulema Izin istemenin mesru' olduguna icma' etmislerdir. Bu hususta Kur'ân , sünnet ve icma-i ümmetden birçok deliller vardir. Bu isin sünnet vechi selâm verip üç defa izin istemektir. Böylece selâmla izin isteme bir araya getirilmis olur. Nitekim bu cihet Kur'ân-i Kerîm'de tasrih buyurulmustur. Ulemâ selâmin mi ön-ce verilecegi yoksa iznin mi Önce istenecegi hususunda ihtilâf etmislerdir. Sünnetin ifâde ettigi muhakkik ulemanin da kail oldugu sahîh kavle göre evvelâ selâm verilir. Sonra, gireyim mi? diye sorulur. Ikinci kavle göre evvelâ izin istenir. Üçüncü kavle göre —ki bu kavi ulemamizdan Marûdî'nin mezhebidir— izin isteyen kimse

içeriye girmezden önce ev sahibini görürse evvelâ selâm verir. Aksi takdirde evvelâ izin ister. Selâmin önce verilecegi hususunda Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Seilem) den iki sahîh hadîs rivayet olunmustur.
Üç defa izin ister de kendisine izin verilmez ve hâne sahibinin isitmedigini zannederse, bu hususta üç mezheb vardir. Bunlarin en meshur olanina göre, oradan dönüp gider, izin istemeyi tekrarlamaz. Ikinci kavle göre izin istemeye devam eder. Üçüncü kavle göre izin kelimesiyle söze baslamissa onu tekrarlamaz, baska bir sözle izin istemisse tekrarlar. Bu hususta en açik delille amel etmek isteyenin hücceti Resû'üllah (Sallallahii Aleyhi ve SeUem)'in bu hadîste bildirilen (Kendisine izin verilmezse, geri dönüversin) sözüdür. îzin istemeye devam eder diyenler izin istemeyi ,ev sahibinin isittigine hamle derler.»
Bu rivayetler kapiya gelen bir müslümanin sâde selâm vermekle'ye~ tinmeyip, kendisini ev sahibine bildirmenin lüzumuna ashab-i kiramin hak ugrunda kimseden korkmadiklarina delildirler.

8- Kim O! Denildigi Vakit Izin Isteyenin: Ben! Demesinin Keraheti Babi

38- (2155) Bize Muhammed b. Abdillah b. Nümeyr rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdullah b. Idris, Su'be*den, o da Muhammed b. Mün-kedir'den, o da Câbir b. Abdillah'dan naklen rivayet etti. Câbir söyle demis: Peygamber (Saüallahü Aleyhi ve Sellem)'e geldim de çagirdim. Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Kim o?» dedi.
— Ben! dedim. Arkaciguidan : Ben!.. Ben!., diyerek çikti.

39- (...) Bize Yahya b. Yahya ile Ebû Bekr b. Ebî Sey be rivayet ettiler. Lâfiz Ebû Bekr'indir. Yahya: Ahberana; Ebû Bekir: Haddesena tâbirlerini kullandilar. (Dediler ki) : Bize Veki', Su*be'den, o da Muhammed b. Münkedir'den, o da Câbir b. Abdillah'dan naklen rivayet etti. (Söyle demis): Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in yanina girmek için izin istedim.
«KIm o?» dedi.
— Ben! dedim. Bunun üzerine Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) :
«Ben!.. Ben!..» buyurdular.

(...) Bize Ishâk b. Ibrahim de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Nadr b. Sümeyl ile Ebû Âmir EI-Akedî rivayet ettiler. H.
Bize Muhammed b. Müsenna dahi rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Vehb b. Cerir rivayet etti. H.
Bana Abdurrahman b. Bisr de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Behz rivayet etti. Bu râvilerin hepsi Su'be'den bu Isnadla rivayette bulunmuslardir. Onlarin hadisinde:
«Galiba bundan hoslanmadi...» cümlesi vardir.
Bu hadîsi Buhârî ile Tirmizî «Isti'zan- bahsinde; Ebû Dâvud ile îbni Mâce «Kitâbu'l-Edeb»'de; Nesâî «Kitâ-bu'1-Yevm ve'de muhtelif râvilerden tahrîc etmislerdir. Buhârî'nin rivayetinde Hz. Câbir : «Babamin bir borcu hakkinda Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellern) 'e geldim de kapiyi çaldim. «Kim o?» dedi. Ben!., diye cevap verdim. Bunun üzerine: «Ben!.. Ben!..» buyurdu. Galiba bundan hoslanmadi.» demektedir. Ev sahibi: Kim c? dedigi vakit, kapidakinin kendisini bildirmeden sadece, ben!, demesini ulema kerih göçmüslerdir. Delilleri bu hadîstir. Çünkü sadece ben!., demekten hiç bir fayda hasil olmaz. Müphemlik devam eder. Bunu gidermek için kapidakinin ismini ve taninacak sekilde babasinin, icab ederse dedesinin adlarini söylemesi gerekir. Ben filancayim! demekte de bir beis yoktur. Nitekim Ümmü Hâni, Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellemyin yanina girmek istedigi zaman : «Kim o?» denildikte : «Ben Ümmü Hâni 'yim!» cevabini vermistir. Sirf adini söylemekle kim oldugu anlasilmazsa, ben filin hocayim, yahut fflâri hâkimim gibi kendisini tanitacak unvanini söylemek de caizdir.

9- Baskasinin Evine Bakmanin Haram Kilinmasi Babi

40- (2156) Bize Yahya b. Yahya ile Muhammed b. Rumh rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Leys haber verdi. Lâfiz Yahya'nindir. H.
Bize Kuteybe b. Saîd de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Leys fimi Sl-hab'dan rivayet etti. Ona da Sehl b. Sa'd E's-Sâidî haber vermis ki, bîr adam Resû\ü\\ah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)"in kapisindaki bir delikten bakmis. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in elinde basini kasidigi bir demir varmis. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) onu görünce :
«Beni gözettigini bilsem su demirle senin gözünü oyardim.» buyurmus. Ve (bir de) Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)i
«Izin ancak ve ancak gözden dolayi icad edilmistir» buyurmuslar.

41- (...) Bana Harmele b. Yahya da rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ibni Vehb haber verdi. (Dedi ki) : Bana Yûnus, Ibni Sihab'dan naklen haber verdi. Ona da Sehl b. Sa'd El-Ensârî haber vermis ki: Bir adani ResûlüIIah (Satiallahü Aleyhi ve Sellemyin kapisindaki bir delikten bakmis. Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Seltem)'in elinde basini taradigi bir demir varmis. Bunun üzerine ResûlüIIah (Sallaltahü Aleyhi ve Sellem) o adama:
«Senin baktigini bilmis olsam, bununla iki gözünü oyardim. Allah izni ancak gözden dolayi icad etmistir.» buyurmuslar.

(...) Bize Ebû Bekr b. EM Seybe ile Amru'n-Nâkid, Züheyr b. Harb ve Ibni Ebî Ömer de rivayet ettiler. (Dediler ki) : Bize Süfyân b. Uyeyne rivayet etti. H.
Bize Ebû Kâmil El-Cahderî dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ab-dül-Vâhid b. Ziyad rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ma'mer rivayet etti. Her iki râvi Zührî'den, o da Sehi b. Sa'd'dan, o da Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) den naklen Leys ile Yûnus'un hadîsi gibi rivayette bulunmuslardir.

42- (2157) Bize Yahya b. Yahya ile Ebû Kâmil Fudayl b. Hüseyn ve Kuteybe b. Saîd rivayet ettiler. Lâfz Yahya ile Ebû Kâmîl'indir. Yahya ahteranâ, ötekiler haddesenâ tâbirlerini kullandilar. (Dediler ki) : Bize Ha rama d b. Zeyd, Ubeydullah b. Ebî Bekr'den, o da Enes b. Mâlik'den naklen rivayet etti ki: Bir adam Peygamber (Sailallahii Aleyhi ve Sellem) 'in hücrelerinden birine lakti, o da yayla yahut yaylarla ona dogru ayaga kalkti. Ben Resûlüllah (SaUatlahü Aleyhi ve Sellem) 'in yaralamak Için onu kolladigim hâlâ görür gibiyim.

43- (2158) Bana Züheyf b. Harb rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ce-rir, Süheyl'den, o da babasmdan, o da Ebû Hüreyre'den, o da Peygamber (Sallailahit Aleyhi ve Sellem/den naklen rivayet etti:
«Bir kimse izinleri olmaksizin bir kavmin evine bakarsa, gözünü çikarmalari onlara helâl olur.» buyurmuslar.

44- (...) Bize Ibni Ebî Ömer rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Sülyân, EbiVz-Zinad'dan, o da A'rac'dan, o da Ebû Hüreyre'den naklen rivayet etti ki, Resûlüllah (Saüaliahü Aleyhi ve Sellem):
«BIr adam izinsiz senin evine baksa da, ona ufak bir tas alarak gözünü çfkarsan, sana bir günah olmaz.» buyurmuslar.
Bu hadîsleri Buhârî «Diyâd» ve «Isti'zan» bahislerinde; E^frS rivayetini Ebû Dâvud «Kitâbu'l-Edeb»'de tahrîc etmislerdir."
Midrâ : Kendisiyle saç düzeltilen bir demirdir. Bâzilari tarak gibi bir seydir, demis. Bir takimlari da kadinin saçini düzelttigi bir çubuktur, demislerdir. Buna rnidrât ve midraye de denir.
Miskas: Evvelce de görüldügü vecihle okun ucundaki üç köseli demirdir.
Resûlüllah (Sallaliahü Aleyhi ve Sellem)"m :
«Izin ancak ve ancak gözden dolayi icad edilmistir.» sözünden mu-rad izin istemek, göz harama bakmasin diye mesru' kilinmistir, demektir. Binâenaleyh bir kimsenin dolu dizgin baskasinin hâline bakmasi, kapisina yanasip

delikten içerisini gözetlemesi haramdir. Çünkü orada kendisine ecnebi olan kadin veya kadinlar görecektir.

Bu Hadisten Su Hükümler Çikabilmistir:

1- Taranmak ve tarak gibi âletler kullanmak müstebabdir. Nevevî diyor ki: «Ulemâ taranmanin kadinlara mutlak surette müstehab oldugunu, erkeklere ise her gün olmamak sartiyle müstehab görüldügünü söylemislerdir.»
2- Baskasinin kapisindan içeri bakan kimseye hafif bir sey atmak caizdir. Meselâ; ufak bir tas atarak gözünü çikarsa diyet lâzim gelmez. Hâne sahibinin o kimseye ihtarda bulunmadan tas atmasinin caiz olup olmadiginda Sâfii1er'den iki kavil rivayet olunmustur. Bunlarin esah olanina göre caizdir. Ve gözünü çikarirsa diyet lâzim gelmez. Çünkü hadîs mutlaktir. Imam-i Âzam'a göre diyet lâzim gelir. Çünkü eve bakmak, içerisine girmekten daha büyük bir suç degildir. Bir kimse izinsiz birinin hanesine girse, gözü çikarilmaz. Bakmakla gözünün çikarilmiyacagi ise evleviyette kalir. Hadîs-i serîf bakmaktan mübalâga ile men etmek mânâsina hamledilmîstir.

10- Ansizin Görme Babi

45- (2159) Bana Kuteybe b. Saîd rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ye-zîd b. Zürey' rivayet etti. H.
Bize Ebû Bekr b. Ebî Seybe de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Ismail b. Uleyye rivayet etti. Her iki râvi Yûnus'dan rivayet etmislerdir. H.
Bana Züheyr b. Harb dahî rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Hüseym rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Yûnus, Amr b. Saîd'den, o da Ebû ZürVdan, o da Cerîr b. Abdillah'dan nahlen haber verdi. Cerîr (Söyle demis) : Resûlüllah (SallallahüAleyhiveSellemye ansizin görmeyi sordum. Bana gözümü (baska tarafa) çevirmemi emretti.

(...) Bize Ishâk b. Ibrahim de rivayet etti. (Dedi ki) : Bize Abdü'l-Alâ haber verdi. Ishâk söyle dedi : Bize Veki haber verdi. (Dedi ki) : Bize Süfyân rivayet etti. Her iki râvi YûnusMan bu isnadla bu hadîsin mislini rivayet etmislerdir.
Ansizin görmekten murad kasitsiz olarak bir kadini görmektir. Görür görmez basini baska tarafa çevirirse, bunda bir günah yoktur. Fakat bakmaya devam ederse günahkâr olur. Çünkü Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) , Hz. Cerir'e gözünü baska tarafa çevirmesini emir buyurmustur. Allah Teâlâ Hazretleri dahî

«Müminlere söyle, gözlerine sahip olsunlar.» [2] buyurarak haram bakmayi yasak etmistir. Kaadî Iyâz'in beyanina göre ulema bu hadîse bakarak kadinin yolda giderken yüzünü örtmesi farz degil, sünnet ve müstehab oldugunu söylemislerdir. Erkeklerin ise her hâlu kârda ec-nebî kadinlara bakmalari haramdir. Ancak sahitlik, tedavi ve evlenmek istemek gibi, sahih ve ser'î bir maksatla bakmalarina cevaz verilmistir. Bunlarda da ancak hacet miktari mubah kilinmistir.

---

[1] Hz. Ebû Musa'nin ismi Abdullah b. Kays'dir.

[2] Süre-i Müminün, Âyet: 30.